

Daniel Granello
Enheten för strategisk samhällsutveckling

Landsbygdspolitiskt program Ronneby kommun

Ronneby och dess landsbygder för en hållbar framtid

Innehållsförteckning	
Inledning.....	4
Bakgrund	4
Agenda 2030	6
Rurbant perspektiv	6
Barn och ungas behov	7
Barnomsorg och skola	8
Fritid och socialt liv	8
Kultur och mötesplatser	8
Friluftsliv och naturvärden	8
Livskvalitet för alla	9
Attraktiv och trygg livsmiljö för alla.....	10
En bra miljö	10
Alla samverkar	11
Frågor och lösningar bör ske i dialog.....	12
Ronneby kommunbygderåd	12
Föreningsliv	12
Kommersiell service.....	13
Attraktivt boende.....	14
Bostäder och boendemiljöer.....	15
Vård och omsorg för äldre	16
Digital tillgänglighet	16
Kommunikationer.....	17
Tillväxt och näringslivssamverkan.....	18
Landsbygdens möjligheter	18
Den goda maten och den gröna näringen	19
Fiskerinäringen och havet	20
Besöksnäring	20
Ronnebyslingor, upplevelser från hav till skog.....	21
Översiktsplan.....	22
Grönstrukturplan	22
Biosfärområde Blekinge Arkipelag.....	23
ARK 56	23

LIS-plan.....	24
Stödformer till landsbygdsutveckling och lantbruksföretag	24
Försköningspengar	24
Bilagor	25
Referenser.....	25

Inledning

Ronnebys landsbygder ger i hög grad Ronneby kommuns dess identitet. Det är de rena landsbygderna, de mindre samhällena, åarna, sjöarna, skärgården och staden med det gamla indragna handelsläget som idag gör Ronneby kommun unikt. Syftet med Ronneby kommuns landsbygdspolitiska program är att succesivt förbättra landsbygdernas attraktivitet, som en plats att bo, besöka och driva företag i.

I det landsbygdspolitiska programmet lyfts exempel från Ronneby kommuns översiktsplan, *Ronneby 2035*. Denna översiktsplan har tillsammans med kommunens vision, strategiska målområden och övriga styrdokument legat till grund för detta program. För djupare information och helhetsbild rekommenderas läsaren att inhämta kompletterande information från dessa dokument.

Motsättningarna mellan stad och land behöver överbryggas för att uppnå positiva samhällsekonomiska effekter och stärka hela Ronnebys konkurrenskraft. De som bor och arbetar i Ronnebys landsbygder ska ha likvärdiga möjligheter till goda levnadsvillkor och ett gott liv som invånarna i staden. Detta innebär att landsbygderna och staden ska ha lika förutsättningar och utvecklas tillsammans. Dessa perspektiv har lett till att Ronneby kommun ansluter sig till Parlamentariska Landsbygdskommitténs nationella övergripande mål för landsbygdspolitiken; ***En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd.***

Utifrån det landsbygdspolitiska programmet kommer konkreta handlingsplaner att tas fram inom Ronneby kommunkoncern.

Bakgrund

Ronneby skall vara en framgångskommun där befolkningen och antalet arbetstillfällen ökar. Kommunen ska präglas av ett tillåtande, lyssnande och ansvarstagande ledarskap där omsorg om invånarna, näringslivet och miljön står i fokus.

Alla människor ska ha samma rättigheter och lika värde och varje enskild individ skall bemötas med respekt och erbjudas god kommunal service, en attraktiv livsmiljö, ett levande kulturliv och en rik fritid.

Den kommunala servicen skall kännetecknas av valfrihet för den enskilde. Det ska finnas en trygg förskola och skola som förbereder våra barn för framtiden samt individanpassad omsorg i livets alla faser.

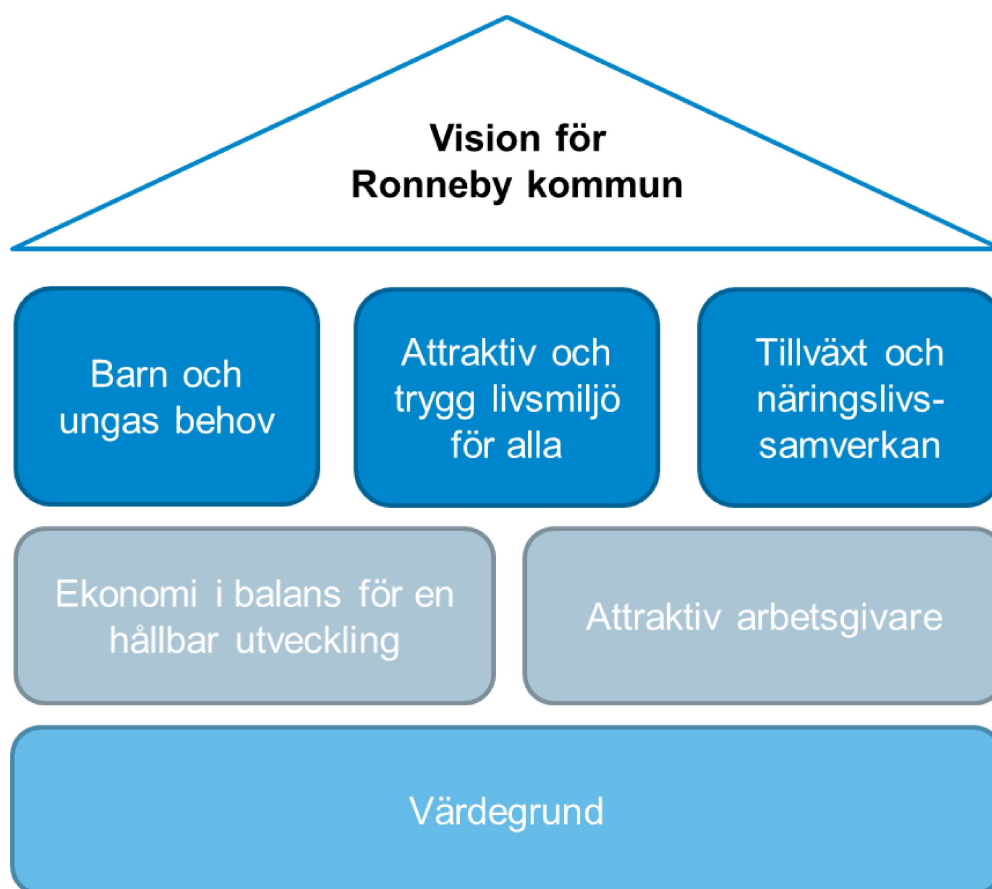
Näringslivet ska uppmärksammas som grunden för allas vår ekonomi och genom nära dialog ges möjlighet att vara delaktiga i samhällsutvecklingen.

Naturen och vår miljö skall förvaltas med ett långsiktigt perspektiv så att vi bevarar dess värden till efterkommande generationer.

Ronneby behöver ett tydligt ledarskap och tydliga mål för att utvecklas till en jämställd och trygg framgångskommun.

Ovanstående text är Ronneby kommuns vision. Den vision som gäller för hela kommunen, stad som landsbygder. Vi har alla ett ansvar för att visionen uppfylls och jobbar mot samma mål, även om åtgärderna kan se lite olika ut beroende på var i kommunen man befinner sig.

För att säkra att kommunens arbete går i linje med visionen arbetar kommunen med att ta fram strategiska målområden. I samband med detta uppmanas organisationen att titta på vad dessa innebär för verksamheten och hur man bäst bidrar för att nå viljeinriktningen.

Landsbygd definieras ofta i relation till tätorter. I Landsbygdsprogrammet 2014-2020 definieras landsbygd som "områden utanför tätorter med fler än 3000 invånare, samt tätorter med upp till 3000 invånare, enligt SCBs befolkningsstatistik för 2015."

Agenda 2030

Sverige, Blekinge och därmed också Ronneby står inför stora framtidsutmaningar. Utmaningar som samtliga kräver tydlig politisk vision och strategiska mål.

Nulägesbeskrivningen Ronneby mot en hållbar framtid, visar vårt nuläge på ett bra sätt och vart kompassriktningen pekar. Agenda 2030 och de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna för hållbar utveckling kommer att vara ledstjärna för de närmsta årens arbete för ett hållbart, rättvist och inkluderande samhälle.

Genom antagandet av Agenda 2030 har FN:s medlemsländer enats om en global agenda för hållbar utveckling. Agenda 2030 syftar till att skapa hållbar utveckling. Hållbar utveckling innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

De tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna, var en viktig utgångspunkt vid framtagandet av de globala målen. De tre perspektiven genomsyrar målen för att skapa en hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla. Flera av målen är beroende av och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att framgång för ett av målen ger positiva effekter på andra mål.

Ovannämnda dokument, *Nulägesbeskrivningen Ronneby mot en hållbar framtid* bjuder också på en inblick i hur Ronneby närmar sig målen. Vart och ett av de 17 mål som är upptagna i Agenda 2030 presenteras kortfattat, vad målet innebär, det globala och nationella läget samt kommunens roll. Dokumentet redogör för relevanta nyckeltal som har mätts på lokal nivå i Ronneby och jämför dessa med andra kommuner och riket och ger en inblick i hur Ronneby närmar sig vart och ett av målen.

Rurbant perspektiv

Landsbygden kan inte ses som isolerad utan som en del av den större helhet som den utgör tillsammans med staden. Ett rurbant perspektiv handlar om att se styrkan i denna helhet och den samverkan som detta innebär. Stad och land växer i en växelverkan med varandra där en stor del av de enskilda enheternas attraktivitet ligger i helheten och närheten mellan stad och land. Mycket talar för att landsbygderna är en resursbank och en tillgång för kommunen i mer än ett avseende och att arbetet med landsbygdernas utveckling ska vara prioriterat. Istället för att framställa landsbygderna ur ett problemperspektiv som begränsar rekommenderas istället ett tillgångsperspektiv, vilket;

- ökar möjlighet för mångfald

Daniel Granello
Landsbygdsutvecklare
Enheten för strategisk samhällsutveckling

- underlättar diversifierade insatser för olika förutsättningar
- skapar förmåga att hantera förändring

Stad-land-frågan innehåller många perspektiv, och speglar bredden i det kommunala utvecklingsuppdraget. Ofta tenderar frågan att leva i olika stuprör och hanteras av olika politikområden och olika professioner. Det gör det svårt att arbeta med stad och land på ett samlat sätt, även om uppdraget är sektorsövergripande. För att med kraft kunna driva utveckling i hela kommunen, oavsett olika platser förutsättningar, finns ett behov att förändra synen på relationen mellan stad och land. Det kommer att behövas en gemensam kunskapsbas och nya metoder för utvecklingsarbetet.

Traditionella bilder av vad staden respektive landsbygden innehåller och inte innehåller riskerar att begränsa våra handlingsmöjligheter. I ett framtidsperspektiv är mångfald en tillgång. Vi bör inte se platser som urbana eller rurala utan som en kombination, det rurba perspektivet. Det handlar då inte nödvändigtvis om samma lösning på en utmaning eller ett behov utan lösningen kan se annorlunda ut på landsbygden än i täta miljöer och skulle ibland kunna bestå av innovationer genom digital teknik.

Barn och ungas behov

I Ronneby kommun tar vi ett gemensamt ansvar för barn och ungas uppväxtvillkor. Genom tidiga insatser och förebyggande arbete för fysisk, psykisk och social hälsa, får fler barn och unga en bra uppväxt och ett mer hälsosamt liv.

Tillsammans skapar vi förutsättningar för alla barns rätt att utvecklas så långt som möjligt, utifrån sina specifika förutsättningar. All verksamhet präglas av stimulerande och trygga lärandemiljöer som främjar nyfikenhet och ett livslångt lärande. Med en likvärdig skola ges goda möjligheter att lyckas oavsett bakgrund.

Barn och unga ges möjlighet till behovsanpassat socialt stöd och ekonomisk trygghet för att kunna utvecklas till självständiga individer. Kommunen verkar aktivt tillsammans med andra samhällsaktörer för att kompensera barns ojämlika uppväxtvillkor.

Livsmiljöer för barn och unga är trygga och tillgängliga för alla oavsett kön, funktionsnedsättning, bakgrund eller socioekonomisk situation. Tillsammans med civilsamhället, föreningslivet och näringslivet verkar kommunen för att fler barn och unga får en meningsfull fritid.

Barn- och ungdomsperspektivet prioriteras och är centralt i samhällsplanering och all kommunal verksamhet. Att lyssna på barn och unga och ta hänsyn till deras behov är en självklarhet i vår kommunala verksamhet.

Ur Ronneby kommuns strategiska målområden

Barnomsorg och skola

Kommunens skolor och utbildningar ska hålla hög kvalitet på alla nivåer med utbildningsmiljöer som stimulerar till kreativitet och nyskapande. Kommunens strategi är att landsbygdsskolorna ska vara kvar så länge det finns elevunderlag som innebär att det är pedagogiskt, kvalitetsmässigt och ekonomiskt försvarbart. Detta kräver också att skolskjutssystem bevaras så att elever på ett säkert sätt kan ta sig till och från skolan. Förändring av skolornas organisation ska vägas emot samhälleliga konsekvenser samt skolans betydelse för bygden och barnen ur flera perspektiv än enbart utbildningsmässiga. Innan beslut om omfattande förändring i skolornas organisation fattas, ska samråd ske med Ronneby kommunbygderåd och bygdens befolkning.

Vi har idag en väl utbyggt grundskole- och barnomsorgsverksamhet på landsbygden. Kommunen strävar efter att erbjuda barnomsorg nära där barnen bor och menar att små förskoleavdelningar är motiverade på landsbygden. Genom att aktivt arbeta för att öka invånarantalet på landsbygden förbättras förutsättningarna för att dessa verksamheter kan fortleva och utvecklas.

Fritid och socialt liv

Ronneby kommun är ett jämlikt och jämställt samhälle där vi verkar för mänskliga rättigheter. Livsmiljön i Ronneby kommun är tillgänglig för alla och anpassas efter människors olika behov, det gäller såväl den fysiska miljön som information och service. Den kommunala servicen kännetecknas av valfrihet för den enskilde eftersom en människa som själv får vara aktiv i att forma sitt eget liv mår bra. Tillsammans med civilsamhället, föreningslivet och näringslivet verkar kommunen för att fler barn och unga får en meningsfull fritid.

Kultur och mötesplatser

Kultur är tillsammans med natur värdefulla tillgångar när det gäller kommunens attraktivitet och identitet. Runt om i Ronneby kommun finns ett rikt utbud av kulturhistoriska element som är av hög internationell klass. Målet är att på olika sätt arbeta för att dessa värden kan fortsätta leva, synas och utvecklas. Kulturen har en förmåga att skapa kulturell mångfald för social sammanhållning. Tillsammans med evenemang skapar dessa stora mervärden för en plats och är en viktig sammanlänkande plattform för kunskap och utveckling. Samtidigt som de bidrar till engagemang och fungerar som en mötesplats för invånarna. På mindre orter kan kulturen också bidra med attraktionskraft för turism och tillväxt. Nya förutsättningar för invånare att ta del av och bidra till kulturutbudet har uppstått i samband med digitalisering, som gör det möjligt att ta del av kulturupplevelser på distans. På landsbygden finns flera samlingslokaler av varierande standard som tjänar som mötesplatser för invånarna. Lokalerna tas väl om hand av föreningslivet och spelar en stor roll i det lokala utvecklingsarbetet och ortens sociala liv. Dessa lokaler erbjuder också möjligheter att ta emot kulturaktiviteter av olika slag. Bibliotek finns ofta i anslutning till skolorna.

Friluftsliv och naturvärden

Den kustnära ädellövskogen i Blekinge är unik för Sverige. Rekreativt värde för Blekinges lövskogar skattas till 195 miljoner kronor per år enligt uträkning från länsstyrelsen. Forskningsstudier visar att vistelser i naturmiljöer leder till att vi människor mår bättre, är

mindre stressade, har förbättrad koncentrationsförmåga och är friskare och gladare. Speciellt visar studier, enligt länsstyrelsen, att vistelser i Blekinges kustnära lövskogar leder till minskad stress, trötthet och irritation. Dessa forskningsrön ger all anledning att involvera grön infrastruktur vid all planering.

Områden med stor betydelse för människors rekreation och upplevelser av natur finns på många platser i kommunen. I kommunens översiktsplans utvecklingsstrategi pekas Karlsnäsgården med sin mängd värdefulla kvaliteter, ut som en värdekärna för natur och rekreation. Men även kommunens vackra kuststräcka och skärgård med alla dess naturreservat är värdefulla i sammanhanget. Dalgångarna runt Ronnebyån och Bräkneån innehar stora värden, biologiska såväl som ur friluftslivsperspektiv. Bland kommunens 300 sjöar utmärker sig ur ett friluftsperspektiv Listersjöarna, Salsjön, och Skärsjön. Genom att öka tillgängligheten till naturområden, ex genom fysiska åtgärder, nya organisationsformer och satsningar på information, kommunikation och marknadsföring lyfter vi fram attraktiva områden. Kommunens Grönstrukturplan utgör i detta sammanhang en viktig resurs.

Landskapets ekologiska, sociala och kulturhistoriska värde ska bevaras och stärkas genom restaurering, skötsel och informationsinsatser. Detta gäller såväl natur, som kultur och friluftsvärden och ska göras genom en väl utarbetad plan för skärgårds- och friluftslivet i kommunen. Den nyrenoverade Blekingeleden bör ingå i denna plan.

SydostLeader projektet Ronnebyslingor lyfter fram platser och leder för friluftsliv. För besöksnäring och rekreation för kommuninvånarna. Projektet jobbar också med att utveckla serviceplatser som erbjuder exempelvis vindskydd, grillplats, toaletter och avfallshantering. En viktig del i projektet är att samtidigt utveckla plan för framtida skötsel och drift. Mer om projektet finns att läsa under rubriken, *Ronnebyslingor, upplevelser från hav till skog*.

Livskvalitet för alla

I utvecklingsarbetet är det viktigt att skapa fysiska platser som möjliggör möten och att skapa arrangemang där människor i alla åldrar kan nyttja de offentliga rummen. Aktörer som skapar och arrangerar evenemang som i sin tur skapa delaktighet och samhörighet bör stötta. Sådana aktiviteter och platser bidrar i hög grad till att ens livsmiljö uppfattas som attraktiv. I takt med en ökande grad av sociala mötesplatser via olika digitala medier och att samhällsservice i allt större utsträckning koncentreras till staden eller till digitala plattformar blir den fysiska mötesplatsen i byn än viktigare att utveckla. Men den fysiska mötesplatsen blir värdefull först när den befolkas och här spelar lokala aktörer, kommunen och föreningar en viktig roll när det gäller att skapa evenemang och aktiviteter som invånarna vill träffas runt.

Befolkningsminskningen i landsbygderna är den största utmaningen för välfärdstjänsterna. Med minskat befolkningsunderlag ökar svårigheten att finansiera verksamheter och rekrytera personal. Den kommersiella servicen tenderar att försämrats i landsbygderna samtidigt som man vet att tillgängligheten till denna service och välfärdstjänster är avgörande för landsbygdens utveckling. En ökad bosättning i landsbygderna breddar underlaget för kommersiell och offentlig service. Aktuell forskning kring regional utveckling av Josefine Syssner på Linköpings universitet och Charlotta Mellander på internationella handelshögskolan i Jönköping, visar bland annat att Sveriges kommuner tappar sina unga. De visar också på hur mycket mer sannolikt det är att få någon som bott där tidigare att flytta till platsen. Samtidigt konstateras att självbilden hos de som valt att stanna kvar på hemorten behöver öka, det finns en uppfattning att det skulle vara fel eller sämre att stanna kvar på sin hemort. Att värdesätta denna grupp bör därför ha hög prioritet. Självbilden i bygden är även en viktig parameter för att få återflyttare. Rådet till kommunerna är att hålla kontakten med ungdomar som flyttat för att studera. Mellander och Daniel Granello
Landsbygdsutvecklare
Enheten för strategisk samhällsutveckling

Syssner konstaterar slutligen att av de personer som har lämnat en mindre plats för att utbilda sig, är de individer som har barn inom fem år efter examen mest benägna att flytta tillbaka. Om mer än fem år förflyter mellan examen och barn, minskar benägenheten att flytta tillbaka.

Attraktiv och trygg livsmiljö för alla

I Ronneby kommun skapar vi förutsättningar för livskvalitet i stad och på landsbygd. Ronneby kommun är en plats rik på historia och natur. Här finns bra boende i olika miljöer, god infrastruktur, utrymme för rekreation, kulturliv och en berikande fritid. Här känner alla sig hemma och vi tar gemensamt ansvar för vår närmiljö.

Ronneby kommuns arbete med hållbar utveckling grundar sig på Agenda 2030. Det kommer att krävas en omställning av samhället där alla aktörer bidrar för att vi ska lyckas nå en hållbar utveckling. Vi i Ronneby kommun behöver göra en successiv förändring till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle som även bidrar till en hållbar utveckling globalt. En utmaning där vi behöver agera snabbt är omställningen av vår transportsektor, så den blir fossilfri.

Ronneby kommun är ett jämlikt och jämställt samhälle där vi verkar för mänskliga rättigheter. Livsmiljön i Ronneby kommun är tillgänglig för alla och anpassas efter människors olika behov, det gäller såväl den fysiska miljön som information och service. Den kommunala servicen kännetecknas av valfrihet för den enskilde eftersom en människa som själv får vara aktiv i att forma sitt eget liv mår bra.

För att skapa trygga livsmiljöer ges invånare möjlighet till inflytande, stöd och delaktighet i den lokala och regionala samhällsutvecklingen. Kommunen och civilsamhället stärker gemensamt och var för sig demokratin och motverkar segregation. Ett livskraftigt föreningsliv är betydelsefullt för samhället och tilliten mellan människor.

Inom ramen för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samverkar kommunen med polisen och andra myndigheter.

Ur Ronneby kommuns strategiska målområden

En bra miljö

Våra jordbruksmarker har formats under tusentals år genom påverkan från betande djur och människans bearbetning av marken. Människor har i generationer plockat sten, grävt diken

Daniel Granello

Landsbygdsutvecklare

Enheten för strategisk samhällsutveckling

och vårdat åkern för att hålla svälten borta och för att ge nya generationer möjligheter att leva av jorden. God jordbruksmark är en resurs att förvalta. Den kan inte skapas genom att blanda olika delar sand eller lera och mull, eller genom att man flyttar jord från en plats till en annan. En god odlingsjord utvecklas genom biologiska processer och genom ett långsiktigt arbete från de som brukar den.

I alla avseenden visar både dagens situation, och olika framtidsscenarier, att svensk jordbruksmark kommer att bli allt viktigare för livsmedelsförsörjningen i Sverige och världen framöver. Det är ett viktigt perspektiv att väga in när vi diskuterar användningen av jordbruksmark. De val vi gör för brukandet av vår åkermark idag kommer att få konsekvenser för våra barn och barnbarn. Det kan idag tyckas vara rimligt att använda jordbruksmark till något annat än jordbruk och livsmedelsproduktion. Men om vi gör samma beräkningar utifrån de förutsättningar som kommer att gälla om 50 eller 100 år är det inte alls säkert att resultatet blir detsamma. Ökad efterfrågan på mat och biodrivmedel ökar jordbruksmarkens värde, både ur ett ekonomiskt-, socialt- och livsmedelsförsörjningsperspektiv.

I framtiden beräknas alltså den svenska jordbruksmarken bli mer värdefull än idag. Globala klimatförändringar kan medföra havsnivåhöjningar och ökenspridning som i sin tur kan bidra till att tillgången på jordbruksmark minskar i många länder. Samtidigt kan det innebära att Sverige får ett bättre odlingsklimat. Av FNs 17 globala mål har svenskt jord- och skogsbruk en nära koppling till sju. Ett av målen är: *Hållbar konsumtion och produktion*. I det arbetet har det gröna näringslivet en nyckelroll. Det kan handla om att livsmedelskonsumtionen i Sverige blir mera hållbar om vi äter en större del av lokalt producerade livsmedel. Eller att söka lösningar som sluter kretsloppet mellan stad och land, att närma oss cirkulär ekonomi.

Alla samverkar

Lokalt inflytande och delaktighet är vägen mot mer hållbara samhällen, såväl socialt som ekonomiskt och miljömässigt. Att inkludera medborgare i beslutsfattande och att stärka banden mellan medborgare, det lokala näringslivet och civilsamhället gör att fler känner sig inkluderade och därmed motiverade att bidra till sina egna livsmiljöer. Därför är det lokala engagemanget en viktig del i kommunens utvecklingsarbete där frågor och lösningar ska ske i dialog och samförstånd med lokala företrädare. Att bidra till att stärka bygdegruppernas inflytande över den egna bygdens utveckling och forma en samhällsplanering som bygger på människors engagemang är värdefullt. För att klara detta är ett samskapande mellan kommun och medborgare nödvändigt.

Ett sätt att tänka kring att skapa hållbar utveckling är att arbeta för att skapa resiliens, i korthet innebär det förmågan till anpassning och återhämtning efter kriser och omvandlingar. En viktig förutsättning för resiliens är mångfald. Mångfald är viktig på många sätt, den bidrar till exempel till ökad kapacitet för innovation. I Ronneby kommun finns det ett lokalt Brottsförebyggande råd (BRÅ). Lokala BRÅ:s ide' är att Ronneby kommun genom samverkan med olika myndigheter och organisationer ska sprida kunskap om brottsförebyggande åtgärder samt samordna och stimulera aktiviteter och verksamheter som leder till ökad trygghet och säkerhet i hela kommunen.

Det är av största vikt att det finns en hög medvetandegrad om landsbygdens betydelse och vikten av samverkan inom den kommunala organisationen. Ambitionerna i detta Landsbygdspolitiska program är att landsbygdsperspektivet ska vara med i all hantering av kommunala ärenden och beslut.

Frågor och lösningar bör ske i dialog

Ronneby kommun värdesätter den lokala dialogen och medborgarnas möjlighet till inflytande. Ett mål är att det ska vara enkelt för såväl invånare som företag att komma i kontakt med kommunen. För att skapa trygga livsmiljöer ges invånarna möjlighet till inflytande, stöd och delaktighet i den lokala och regionala samhällsutvecklingen. Vikten av att bjuda in brett till samtal och lyssna av skapar en verklig delaktighet vilket är avgörande för resultatet. Det behövs en genomtänkt strategi för att nå olika målgrupper och få en bred representativitet vad gäller kön, ålder, kulturell och socioekonomiska bakgrund. Idag sker utvecklingsarbetet för en framgångsrik dialog, ett arbete som startade redan 2008 i projektet Hjärtats Fröjd, till stor del via regelbundna möten mellan representanter för den kommunala organisationen och Ronneby kommunbygderåd. Ronneby var tidiga med att bilda ett kommunbygderåd vars främsta uppgift förutom att skapa utveckling är att värna om den lokala delaktigheten och dialogen. Under 2019 och 2020 har s.k. ”förbättringspromenader” provats som metod att fånga upp lokala synpunkter och tankar om det lokala samhällets utveckling.

En annan framgångsfaktor för landsbygdsarbetet i hela Blekinge är den goda samverkan som skapats mellan samtliga landsbygdsutvecklare i Blekinge. Vi får inte heller glömma den rika samverkan kring landsbygdernas frågor som utvecklats med såväl Region Blekinge som Länsstyrelsen. Dessa plattformar för samverkan utvecklas ständigt och omfattar flera områden, som exempelvis befolkningsutmaning, kommersiell och offentlig service, livsmedelsstrategi och andra stora avgörande frågor som Blekinge har gemensamt.

Ronneby kommunbygderåd

Ronneby kommunbygderåd ska ses som en kanal mellan medborgare, tjänstemän och förtroendevalda. Kommunbygderådet ska aktivt stödja och stimulera lokala initiativ och byutveckling samt ha kontinuerlig kontakt med kommunens olika utvecklingsgrupper, företag och föreningar. Rådet är på så sätt ett sammanhållande organ för samhälls- och utvecklingsföreningar och därmed ett värdefullt verktyg för att ta tillvara landsbygdens intresse, önskingar och vilja. Med i kommunbygderådet sitter även representanter från var och en av kommunens tre grupperingar, Bygd i samverkan, Blomstrande bygden och Blekingepärlor. Ronneby kommunbygderåd har utvecklats till att vara det forum där loka frågor lyfts tillsammans med strategiska frågor som har direkt koppling till kommunens landsbygdspolitiska program och dess handlingsplaner.

- Kommunbygderådet ska utveckla och diskutera strategier för måluppfyllelse av Landsbygdspolitiska programmet
- Kommunbygderådet ska stödja och stimulera lokala initiativ och byutveckling
- Kommunbygderådet ska inbjuda till dialog med kommunens förvaltningar och politiker
- Kommunbygderådet ska vid behov verka som remissinstans till kommunen

Föreningsliv

Kommunen och civilsamhället stärker gemensamt och var för sig demokratin och motverkar segregation. Ett livskraftigt föreningsliv är betydelsefullt för samhället och tilliten mellan människor. Människors engagemang och förmåga till samarbete och organisering är grunden för hållbar utveckling. I landsbygderna finns ett rikt föreningsliv och det är detta frivilliga lokala engagemang som spelar en stor roll och som ofta fungerar som en tillväxtmotor för landsbygdernas utveckling. Civilsamhället tar stort ansvar för lokal service och infrastruktur och kan genom sina organisationer också bidra till bättre beslutsunderlag i

offentlig sektor. Det är därför viktigt att arenor för dialog och samarbete bevaras och i flera fall förstärks. Men föreningslivet behöver i många fall breddas och utrymme för rekrytering bland unga och nya svenskar skapas. I Ronneby finns goda förutsättningar för en innehållsrik och aktiv fritid. Kommunens många föreningar erbjuder ett brett utbud av aktiviteter. Landsbygdernas orter utmärker sig ofta genom en stark gemenskap. Samhällsföreningar och företagsnätverk bidrar aktivt till landsbygdens utveckling. Och tar ett stort ansvar för orternas attraktivitet, trivsel och kultur.

På många platser i kommunen har spontanidrottsplatser byggts. Det finns också planer för att bygga fler på landsbygderna. Dessa kan kompletteras med exempelvis hinderbana, utegym och skatepark för att tillfredsställa olika typer av önskemål. Medel för sådan komplettering kan sökas via Länsstyrelsen landsbygdsprogram.

Fritidsgårdar är viktiga mötesplatser för barn och unga. På landsbygden utvecklas detta inte sällan till mötesplatser för barn, unga och vuxna. En värdefull utveckling för lokalsamhället, där umgänge över generationsgränser är berikande. Samhällsföreningarna i Backaryd, Ölgehult, Eringsboda och Johannishus driver fritidsgårdar tillsammans med kommunen.

Genom kulturen skapas många sociala mötesplatser. I de mindre tätorterna på landsbygden erbjuder bibliotek, församlingar, konstnärligt aktiva och många samhällsföreningar möjlighet att ta del av kulturupplevelser. Föreningen *Kultur i byarna*, arbetar aktivt och framgångsrikt för att främja kulturutbudet på landsbygden.

Kommersiell service

Allt fler ser nu hur viktigt det är att hitta sambanden mellan utvecklingsinsatser för service och besöksnäring, näringsliv och kommunikationer. Det handlar om företagsutveckling och de befintliga främjandesystemen. Om hållbara transporter och hur ett framtida fossilt oberoende påverkar tillgången till drivmedel på landsbygden. Hur kollektivtrafiken utformas och ökar tillgängligheten till service. Om serviceställen som viktiga noder för turismnäringens utveckling. Men också om gemensamma frågor i gränsområden mellan olika regioner eller kommuner. Tillgång till kommersiell service är grunden för att företag ska kunna verka och utvecklas i alla delar av landet. Tillgänglighet till drivmedel, dagligvaror samt möjlighet att hämta eller lämna paket måste finnas inom rimligt avstånd för att vi som individer ska vilja verka och bo på en plats. Post/paket, drivmedel, dagligvaror och kollektivtrafik ligger i topp när företagen redogör för olika servicefunktioners betydelse för deras möjlighet att driva och utveckla företag på en ort. I Ronneby kommun har alla företag idag relativ god tillgänglighet till dessa funktioner. Men det finns en oro över försämrade service och många företag menar att effekten av minskad servicenivå skulle påverka dem negativt. Det är tydligt att de viktigaste servicefunktionerna bör prioriteras för att tillgodose företagets och de boendes behov samtidigt som det är viktigt att övriga servicefunktioner inte heller försämras.

När det gäller service behövs det kreativa lösningar för landsbygden. En möjlighet är servicepunkter som samlar service från exempelvis kommunen och statliga myndigheter. En servicepunkt kan lokaliseras i ortens dagligvarubutik, drivmedelsstation, en förening, kyrkan, café eller liknande. Viktigt är att lokalen är öppen för alla, att det finns personal och att öppettider är tillfredsställande. Det skulle rent praktiskt kunna vara i form av avtal mellan kommuner och andra aktörer om att erbjuda invånare, företag och besökare viss kommunal service och erhålla ersättning utifrån vilka delar som ingår. Det kan då exempelvis vara

- Fritt WiFi
- Tillgång till dator, skrivare och scanner
- Café för att erbjuda möteplats

- Hemsändning av livsmedel
- Toalett
- Turistinformation

Tillgänglighet till kommersiell service skapar förutsättningar för människor och företag att vistas, verka och växa i gles- och landsbygder. Varje län har ett Regionalt serviceprogram (RSP) som är framtaget utifrån en analys av rådande förutsättningar i länet. Syftet med Regionalt serviceprogram är att samordna insatser och aktörer i arbetet med att främja tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service. Kommersiell service klassas ibland som landsbygdsutveckling på riktigt. Service är något som offentliga aktörer kan definiera och göra något åt. Service gör stor skillnad både för företag och de som bor i landsbygderna.

Den befintliga servicenivån i kommunen ska så långt som möjligt bibehållas men även utvecklas så att en tillfredsställande serviceförsörjning tryggas. Kommunen ska verka för att det ska finnas det serviceutbud från myndigheter, företag och föreningar som är en förutsättning för att upprätthålla och utveckla livskvaliteten i kommunen. Det ska finnas bra service för alla som bor och arbetar, startar och driver företag och vistas som besökare i kommunen. Prioriteringar i arbetet kring dessa frågor anges i den kommunala serviceplanen. Det regionala samarbetet kring servicefrågorna har visat sig vara en framgångsfaktor. För kommuninvånarna är inte alltid kommungränsen relevant vad det gäller tillgång till service.

En förbättring av servicenivån kan förväntas få positiva effekter och bidra till en attraktivare bygd vilket i sin tur kan bidra till att underlätta för företagen att rekrytera personal. Inom turismsektorn som är den snabbast växande näringen är det väsentligt att servicebehov tillgodoses. Försämring av servicenivåer skulle omvänt medföra negativa effekter på lönsamhet, tidsåtgång och lokalisering. Blekinges landsbygdsutvecklare och Region Blekinge samarbetar för att utveckla såväl regionala som lokala serviceplaner.

Attraktivt boende

I Ronneby vill vi ha levande landsbygder vilket för oss innebär att fler ska kunna bo och jobba på landsbygden. Vi jobbar aktivt med att skapa förutsättningar för livskvalitet i stad och landsbygd. Här finns bra boende i olika miljöer, god infrastruktur, utrymmer för rekreation, kulturliv och en berikande fritid. Kommunens boendemiljöer ska präglas av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet där alla har tillgång till en rik natur, underbara vatten och en bredd av fritidsaktiviteter. Målet är att alla ska känna sig hemma och ta gemensamt ansvar för närmiljön.

I det område som definieras som landsbygd bor idag en stor del av kommunens befolkning. Det är i hög grad familjer som väljer att bosätta sig på landsbygden. Bebyggelsen på landsbygderna består i huvudsak av småhus. I de större tätorterna såsom Backaryd, Eringsboda, Hallabro, Bräkne Hoby och Johannishus finns det även hyresrätter i flerbostadshus, kommunägda eller privatägda.

Kommunen ska arbeta för att hyresrätter på landsbygden ska öka. Vi ska också medverka till att utveckla ett anpassat boende för både yngre och äldre. Framförallt behövs fler bostäder för äldre vilket skulle frigöra småhus och på så sätt underlätta för familjer att hitta bra boende. Det finns idag många familjer som vill ha ett bra landsbygdsboende och är beredda på arbetspendling till arbetsplatsen. I Ronneby kommun är det aldrig mer än 3 mil till en centralort, oftast bara 15-20 km. Vid nybyggnation ska den utgå från landskapets grundmönster och bygdens kulturvärden. För att skapa trygga livsmiljöer ges invånare möjlighet till inflytande, stöd och delaktighet i den lokala och regionala

samhällsutvecklingen. Inom ramen för trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samverkar kommunen med polisen och andra myndigheter.

Närhet till naturen, ett lägre tempo och högre livskvalitet anges inte sällan som skäl till att vilja bo på landsbygden. Vi vet också att kultur spelar en viktig roll för att skapa attraktiva och trivsamma livsmiljöer som kan bidra till landsbygdernas livskraft och utveckling.

Djupare statistik av landsbygdernas tätorter presenteras i bilaga, *Lokalekonomiska analyser*.

Bostäder och boendemiljöer

Kulturmiljön på landsbygden präglas av naturlandskapets övergångar från kustbygd till skogsbygd. Idag finns många attraktiva lägen för bostäder intill sjöar och vattendrag. Kommunens LIS-plan (LIS-Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) ger möjlighet för landsbygdsutveckling både gällande boende och verksamheter. En förutsättning för att landsbygden ska kunna leva är att jord- och skogsbruk ska kunna upprätthållas och utvecklas. Det innebär att ny bebyggelse på landsbygden måste förhålla sig både till natur- och kulturvärden, men även till de areella näringarna.

Kommunen ska fortsätta utvecklas som en bostadskommun både för permanent boende och fritidsboende. Översiktsplanen föreslår nya bostadsområden främst i de orter som är utpekade som kärnor och längs utvecklingsstråken, men det finns också goda förutsättningar för att skapa vackra boendemiljöer på landsbygderna. På många platser kan glimtar av sjöar och vattendrag erbjudas från bostaden. Vi uppmuntrar nybyggnation och ett miljömässigt hållbart byggande. Lämpliga områden för byggnation på landsbygden pekas ut i översiktsplanen och ska marknadsföras. Att utveckla attraktiva gång- och cykelstråk skapar mervärde och har ett stort värde när man pratar om attraktivitet som bostadsort. I översiktsplanen pekas också ut områden som blir värdekärnor, dit kommunen vill kanalisera utvecklingsstrategierna. Dessa kärnor ger en god möjlighet att skapa ett nät av service i hela kommunen. Det är i huvudsak här ny bebyggelse planeras och möjlighet till service och handel stärks. Värdekärnor för landsbygderna är; Bräkne Hoby, Hallabro-Backaryd, Eringsboda, Johannishus-Listerby samt Saxemara.

I kommunens Bostadsförsörjningsprogram anges inriktningar vad det gäller bostadsförsörjning för värdekärnorna och även landsbygdens utanför tätorterna. I programmet konstateras att en utgångspunkt för kommunen är att understödja en levande samt att det innebär att skapa förutsättningar och möjliggöra boende i många olika livssituationer och samtidigt bygga på ett miljömässigt hållbart sätt.

Översiktsplanen redogör för tre framtidsbilder som beskriver hur kommunen ska se ut år 2035; *Nära till varandra, Livskvalitet på stad och landsbygd, Guldläge för utveckling mitt i Blekinge*. Framtidsbilderna bottnar i ett brett arbete som bygger på medborgardialog, politiskt arbete och kommunens befintliga styrdokument. Visionen för framtidsbilden *Livskvalitet i stad och på landsbygd* lyder: "År 2035 finns en mångfald av attraktiva boendemiljöer i hela kommunen. De präglas av god service, bra kommunikationer och en blandad bebyggelse. Boendemiljön utmärks av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet där alla har tillgång till en rik natur, underbara vatten och en bredd av fritidsaktiviteter. Vårt kulturarv värnas som en resurs och kulturlivet är tillgängligt för alla."

Kommunens varierande kuststräcka är mycket attraktiv för boende. Generellt är stränder skyddade mot exploatering för att säkerställa allmänhetens tillgänglighet till stranden och för att värna om strandzonernas höga ekologiska värden. Ronnebys LIS-plan (LIS-Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) pekar ut 28 avgränsade områden som alla befinner sig i strandzoner vid sjöar eller åar. Ett utpekat område för LIS innebär att det finns skäl till att få dispens om byggnationen bidrar till utveckling av landsbygderna. Målet är att

attraktiva boendemiljöer och verksamheter i strandnära lägen ska leda till positiva effekter, bland annat i form av ökat serviceunderlag för landsbygdsorterna. De tätortsnära miljöerna behöver underhållas och ibland förbättras. Samhällsföreningar och kommunbyggeråd tar stort ansvar för att förbättra byamiljöerna och utveckla den lokala miljön. Ett sätt att stödja deras arbete är de så kallade försköningspengarna som avsätts varje år för detta ändamål. I sammanhanget har även kommunens Grönstrukturplan betydelse och visar på riktlinjer och möjligheter när det gäller landsbygdens miljöer. Mer om detta kan läsas längre fram under rubrikerna *Grönstrukturplan* och *Försköningspengar*.

Den kanske viktigaste byggstenen för en kommuns möjlighet att växa och utvecklas är att människor känner stolthet och glädje över sin plats, sin hemort. Andra viktiga faktorer är attraktiva boendemiljöer, god service och infrastruktur. Man vet också att områden med egen utveckling och attraktivitet växer oavsett avstånd till tätort men för att öka attraktionskraften är tillgång till IT och fysiska kommunikationer en förutsättning.

Vård och omsorg för äldre

Tillgången till vård & omsorg samt skola ska vara likvärdig oberoende av bostadsort. Närhet är viktig för den äldre som ofta föredrar att vara nära släkt och vänner som ofta finns i närheten av den tidigare boendemiljön. Med ett ökande antal äldre identifieras ett behov av att hitta boendeformer som innebär en gradvis övergång från villa till marklägenheter eller särskilt boende.

Ofta lyft trygghetsboende fram som ett attraktivt bostadsalternativ för friska äldre som vill ha möjlighet till mer social samvaro än vad vanlig bostad generellt erbjuder.

Trygghetsboende finns idag i Eringsboda, Backaryd och centrala Ronneby.

Befolkningsprognosen pekar mot ett ökat behov av bostäder för äldre även på andra orter. Fungerande färdtjänst och andra offentliga kommunikationsalternativ är viktiga för denna grupp. En viktig aspekt är även att anhöriga och medarbetare behöver kunna ta sig till och från vård- och omsorgsboende, samt hemtjänstlokaler. Kollektivtrafik och parkeringsmöjligheter är därför viktiga frågor i dessa sammanhang.

Digital tillgänglighet

Ronneby Miljö & Teknik AB har ett uppdrag från kommunfullmäktige om att erbjuda alla företag och permanentboende en fiberanslutning där ingen annan nätoperatör redan finns etablerad. De räknar med att alla permanentboende och företag som beställer kommer vara anslutna under 2021.

En förutsättning för att människor ska kunna leva, bo och verka i hela kommunen är idag en snabb och tillförlitlig digital uppkoppling. Digitala verktyg skapar förbättringar för att stärka bygden och kan vara ett verktyg för att uppnå jämlik servicetillgång.

- Genom att ligga i framkant inom digitalisering ska kommunen skapa goda förutsättningar för hållbar tillväxt, minskad miljöbelastning och bidra till att Ronneby kommun blir en attraktiv kommun att bo och verka i.
- Digitala lösningar ska bidra till förenklad hantering kring tillstånd och regler och ska ge stora förbättringar av servicen till företag vilket i sin tur ska främja tillväxt och sysselsättning.
- Ronneby kommun ska arbeta mot att vara en "smart stad" med uppkopplade enheter där smarta sensorer möjliggör insamling av data (Internet of Things) exempelvis sensorer som mäter temperaturer, fyllda papperskorgar, lediga parkeringsplatser etc.
- Innovationsprocesser i syfte att arbeta för smarta byar på landsbygden ska genomföras gemensamt och i samverkan över hela Blekinge.

Kommunikationer

Huvuddelen av de som bor på landsbygderna pendlar till sina arbetsplatser. Stadsbygden har en stor inpendling medan alla andra områden har övervägande utpendling. För levande landsbygder är det av yttersta vikt att den grundläggande infrastrukturen upprätthålls. Kommunen verkar för att vägar, el- och telenät samt bredband ska ha en god standard oavsett var i kommunen man bor. Kollektivtrafiken är betydelsefull för att det ska vara möjligt att bo på landsbygden. Kommunen ser positivt på samåkningsinitiativ som ett komplement till kollektivtrafiken.

Viktiga knutpunkter för transportsystemet, så kallade noder, pekas i gällande översiktsplan ut på sex platser i kommunen. I dessa noder ska kollektivtrafiken utvecklas och det ska vara möjligt att byta mellan olika transportslag. För landsbygderna är dessa; Backaryd-Hallabro, Eringsboda, Listerby-Johannishus, Bräkne Hoby och Saxemara. Bra parkering för såväl cyklar som bilar är viktiga på dessa platser. Områden runt Järnavik, Ekenäs och Saxemara är viktiga noder för turism och friluftsliv. En fortsatt utveckling av Järnavik för turism och besöksnäring bör på sikt kunna ge underlag för utökad kollektivtrafik. Översiktsplanens utvecklingsstrategi fastslår också att sträckorna mellan Bräkne Hoby och Järnavik samt mellan Backaryd och Hallabro bör prioriteras för gång- och cykeltrafik samt att en bättre förbindelse mellan Bräkne Hoby och Ronneby tätort behövs.

Ronneby kommun har genom ett tillfälligt nationellt bidrag fått möjlighet att under två år testa nya tankar och idéer kring utveckling av kollektivtrafiken i nära samarbete med orternas boende. Tillsammans med landsbygdens invånare och Blekingetrafiken har ett koncept för utökade och nya turer med buss för landsbygden arbetats fram. Dessa turer testas år 2019 och 2020 och utvärderas sedan. Önskemål från lokalbefolkning och landsbygdsutvecklare var följande:

- Ungdomars möjlighet att ta del av stadens utbud vad gäller kultur, nöjen, fritidsgårdar och träningsmöjligheter
- att komma in till och hem från staden på kvällstid
- Pendlingsmöjlighet även under tider då skolbusstrafiken inte går
- Förbättrad pendlingsmöjlighet till Öresundståget för fortsatt resa västerut med Köpenhamn och österut med Karlskrona/Emmaboda
- Turer som kopplar ihop norra landsbygderna med havet
- Evenemangstrafik på kvälls- och nattetid till Blekinges största festivaler

För att lösa detta har kommunen tillsammans med Blekingetrafiken och lokalbefolkningen arbetat fram en turlista som till största delen baseras på *Anropsstyrd trafik** och de möjligheter som *Öppen närtrafik** ger. Framöver kommer det även att testas metoder för samåkning, detta görs i projektform av Blekingetrafiken liksom försök att tillhandahålla cyklar på stationerna och därmed bereda möjlighet att på cykel pendla vidare till sin målpunkt.

**Anropsstyrd trafik innebär att turen ligger i tidtabellen men bussen kör bara om någon ringt och bokat*

**Öppen närtrafik gör det möjligt att nå adresser och platser som saknar allmän kollektivtrafik. Det som krävs är att man ska ha längre än en kilometer till närmaste busshållplats, eller att ingen kollektivtrafik går den dagen*

Tillväxt och näringslivssamverkan

I Ronneby kommun utvecklas det lokala näringslivet och kommunen som helhet positivt och skapar förutsättningar för en fungerande arbetsmarknad, fler arbetstillfällen och tillväxt.

Det utmärkande för Ronneby kommun är ett positivt företagsklimat där lokal och regional samverkan är nyckeln till framgång. Genom en tydlig näringslivsidentitet blir kommunen attraktiv för företag att etablera sig och verka i.

Genom ett öppet och välkomnande samverkansklimat med god service och professionellt bemötande skapas goda förutsättningar för företagande, innovationer och fler arbetstillfällen. Kommunens medarbetare och förtroendevalda är viktiga ambassadörer för Ronneby kommuns platsvarumärke.

Med god tillgång till bostäder, samhällsservice, en väl utbyggd infrastruktur samt ett rikt fritid- och kulturliv skapas förutsättningar för en attraktiv kommun. För att vara förberedd på framtida utvecklingsmöjligheter och etableringar finns det en god framförhållning i samhällsplaneringen.

Kommunen stödjer utvecklingen av livslångt lärande och arbetstillfällen för alla grupper. Kommunens förvaltningar och bolag bidrar till att sänka trösklarna till arbetsmarknaden för kommunens invånare som lever i utanförskap. Genom ett gemensamt och fokuserat arbete kring kompetensförsörjning ges fler möjlighet till egenförsörjning, vilket är en viktig förutsättning för att finansiera en trygg välfärd.

Ur Ronneby kommuns strategiska målområden

Landsbygdens möjligheter

Det utmärkande för Ronneby kommun är ett positivt företagsklimat där lokal och regional samverkan är nyckeln till framgång. Genom en tydlig näringslivsidentitet blir kommunen attraktiv för företag att etablera sig i och att verka i. Med ett öppet och välkomnande samverkansklimat med god service och professionellt bemötande skapas goda förutsättningar för företagande, innovationer och arbetstillfällen. Kommunens medarbetare och förtroendevalda är viktiga ambassadörer för Ronneby kommuns platsvarumärke. Den dominerande branschen är tillverkningsindustrin och Ronnebys vattenskräfningsföretag är ledande i världen. I framtiden ser vi stor utvecklingspotential för besöksnäringen. På landsbygden dominerar lant- och skogsbruk, träindustrier och turistnäringen sysselsättningen.

Ny teknik och tillgång till bredband har stärkt möjligheten till distansarbete. På detta sätt involveras arbetsmarknaden till orter långt utanför den egna kommunen. Ofta som en kombination av att arbeta några dagar på kontoret och resterande dagar hemifrån. Detta gör det möjligt att leva på landsbygden men med tillgång till stadens utbud av arbetsmöjligheter. Det finns inga enkla formler på hur företagande på landsbygderna kan stimuleras. En lång rad faktorer som påverkar förutsättningarna kan identifieras. Några viktiga punkter är infrastruktur, tillgång till kompetens, företagsutbildning, kreditgivning och lokaltillgång. Andra faktorer som spelar roll är attraktiva boendemöjligheter och driftsäkra telefoni- och IT-lösningar. Digitaliseringen innebär att närheten mellan aktörer till viss del blir mindre viktig. Företag kan på ett helt nytt vis verka både lokalt och nationellt/globalt. Ett exempel är möjlighet att driva e-handel och möjlighet att handla via e-handel. Utbudet av varor på landsbygdens ökar betydligt genom möjligheten att handla på detta sätt.

För att tillvarata aktörers idéer och innovationer behövs tydliga ingångar i alla kommunala förvaltningar. Det behöver vara enkelt och tydligt vart aktörerna kan vända sig. För att möta upp detta behövs ett lyhört förhållningssätt. När en utmaning eller behov identifierats ska en process inledas i vilken berörda aktörer och tjänstemän inkluderas från början. Förnyelse av näringslivet i form av nyetableringar är en viktig förutsättning för utveckling och tillväxt. Nyföretagandet är ofta en bra indikator på områdets innovationskraft. I Ronneby kommun erbjuder NyföretagarCentrum kostnadsfri rådgivning, utbildning och information när det gäller att starta eget företag. När det gäller nyföretagande på landsbygderna kan kommunen även hjälpa till med exempelvis planändring, markförsäljning, företagsnätverk och lokaler.

Den goda maten och den gröna näringen

Det finns ett stort antal företag som förvaltar varsin liten bit av jorden och skogen – naturkapitalet. Ett kapital som om det används rätt kan användas om och om igen utan att förbrukas. Denna företagsgrupp benämns ofta som den gröna näringen. Det gröna näringslivet är verksamheter med utgångspunkt i jordbruk, skogsbruk och livsmedelsindustri. Denna näring växer i betydelse, vilket till stor del beror på att de fossila råvarorna måste ersättas, liksom att behovet av klimatsmart energi och hållbart producerad mat ökar. Flera olika nyckeltal pekar idag på att den gröna näringen är extra viktig för sysselsättningen i Blekinge.

Lantbruket utgör en hörnsten i landsbygderna dels som producent av livsmedel och förnyelsebar energi men också för att de genom landskapsvårdande insatser håller landskapet öppet vilket är avgörande för landsbygdernas attraktivitet. Närproducerad mat hyllas numera ofta i media och svamp- och bärplockande har blivit populära fritidssysselsättningar. Vatten, havet och sjöarnas välgörande egenskaper lockar de flesta och inbjuder till aktiviteter av olika slag. Naturturism är ett starkt växande segment inom turismnäringen, såväl nationellt som internationellt. Landsbygdernas värde är således både som boplat, producent av varor och upplevelser/rekreation samt som värd för stor del av vårt naturvärde. Med 4 % är andelen sysselsatta inom jord- och skogsbruk eller fiske i kommunen dubbelt så hög som i resten av landet. Förutom att producera livsmedel, energi och virke bidrar jord- och skogsbruket även till turistnäringen. En starkt växande verksamhet är hästnäringen. För att stimulera hästnäringen i kommunen skulle hästtäta områden kunna utvecklas med anpassade ridvägar. En kombination av gång-, cykel- och ridvägar med åtskilda banor underlättar ridning samtidigt som konflikter mellan trafikanter undviks. Ett uppsving för närodlat och ekologiskt odlad mat kan innebära ny möjligheter till försörjning genom gårdsbutiker med mera. I Ronneby kommun finns flera småskaliga livsmedelsförädlare och gårdsbutiker. Dessa vill vi värna om. Det finns också flera restauranger och caféer som är uppmärksammade för sina unika produkter, sitt varumärke och sin service. Dessa typer av verksamheter prioriterar och lyfter fram den småskaliga, ekologiska och närproducerade maten på ett utomordentligt sätt. *Blekinges Mat & Daniel Granello*
Landsbygdsutvecklare
Enheten för strategisk samhällsutveckling

Livsmedelsstrategi som togs fram 2017 pekar på hur vi långsiktigt kan fortsätta att utveckla en hållbar och konkurrenskraftig näring, där vi också ser till hälsa, miljö och upplevelse vilket bidrar i hög grad till att stärka vår strategiska position. Den vill också bidra till bilden av det *Attraktiva Blekinge* genom att stolt lyfta fram Blekinges lokala mat och livsmedel som ett sätt att bidra till god livskvalitet som bra och näringsrik mat spelar en viktig roll.

Av FN:s 17 globala mål har svenskt jord- och skogsbruk en nära koppling till sju. Ett av målen är: *Hållbar konsumtion och produktion*. I det arbetet har det gröna näringslivet en nyckelroll. Det kan handla om att livsmedelskonsumtionen i Sverige blir mera hållbar om vi äter en större del av svenska livsmedel. Eller att söka lösningar som sluter kretsloppet mellan stad och land, att närma oss cirkulär ekonomi.

Fiskerinäringen och havet

Torsken är en av de viktigaste arterna i Östersjöns känsliga ekosystem. Det är en nyttig och hälsofrämjande fisk som skulle kunna vara en ryggrad för östersjöfisket och lokalekonomierna i våra kustområden. På senare tid har det bestånd som lever öster om Bornholm utarmats till en svältfödd, undernärd och småväxt skara. Anledningarna till det dåliga tillståndet för torsken är många, bland annat: födobrist, tiamin- och annan näringsbrist, parasitangrepp till följd av ett växande sälbestånd, ett numera minskat men historiskt högt fisketryck, övergödning, utbredning av syrefria bottenar och klimatförändringarna. Ett ökat industrialiserat fiske med allt större fartyg har ytterligare förvärrat den ekologiska krisen i Östersjön.

Ronneby kommun deltar åren 2020 och 2021 i ett projekt som syftar till att bilda ett nationellt kommunalt samverkansnätverk vars mål är att stödja kommunerna i deras arbete med utvecklingen av det lokala yrkesfisket, vattenbruket och turistfisket. Planerade aktiviteter i projektet riktar sig dels direkt till kommunen dels till kommunens yrkesfiskare och turistfiskeföretag. Projektets mål är att etablera Sveriges fiskekommuner, som en varaktig form för samverkan mellan svenska kustkommuner. Samt att öka kunskapen om det lokala fiskets behov och förutsättningar. Genom att förbättra dialogen mellan kommunen och det lokala fisket hoppas vi kunna identifiera viktiga faktorer och intressen.

Besöksnäring

Besöksnäringen är en tillväxtbransch i regionen och en starkt bidragande faktor i samhällsbygget. I Ronneby kommun finns stor potential att utveckla utbudet för att dra nytta av det växande antalet turister i länet. Kommunens varumärke, "Den moderna kurorten" ställer välbefinnande för både invånare, företag och besökare i centrum. Ronnebys natur lockar både de som bor i kommunen och de som kommer på besök. En stark besöksnäring skapar ofta mervärde i hela samhället men det ställer också krav på kommunen att tillvarata möjligheter och se hela besöksnäringens potential. I takt med besöksnäringens utveckling har turismarbetet i kommunen allt mer kommit att bli en strategisk fråga. Det är viktigt att det kommunala arbetet kring de insatser som görs är hållbara och tydligt formulerade och integrerade i styrdokumentet. Främst handlar det om information, service, marknadsföring, destinationsutveckling och företagsfrämjande insatser. Kort sagt allt det som skapar förutsättningar. En utmaning i sammanhanget är att skapa en generös och god samverkan internt, mellan funktioner med ansvar för besöksnäringen och de med ansvar för samhällsplaneringen. Samt kunskap om varandras områden och förutsättningar. För företag inom turismnäringen pekar översiktsplanen ut många möjligheter för etablering bland annat inom LIS-områden och i anslutning till utvecklingsstråken för turism och friluftsliv.

Naturturismen utspelar sig till största delen i kommunens landsbygder. Genom att öka tillgängligheten till naturområden, ex genom fysiska åtgärder, nya organisationsformer och satsningar på information, kommunikation och marknadsföring lyfter vi fram dessa

attraktiva område. Landskapets ekologiska, sociala och kulturhistoriska värde ska bevaras och stärkas genom restaurering, skötsel och informationsinsatser. Detta gäller såväl natur, som kultur och friluftsvärden och ska göras genom en väl utarbetad plan för skärgårds- och friluftslivet i kommunen. Den nyrenoverade Blekingeleden bör ingå i denna plan.

ARK56 står som modell för hur kommunen kan stärka turismen. I konceptet ingår leder för vandring, kajaking, segling och cykling (läs mer under separat rubrik nedan). I samband med ARK56 utvecklades också Ronnebys skärgårdstrafik som med utgångspunkt i Ronneby hamn möter upp trafik från Karlskrona och kan koppla på trafik vidare till Karlshamn. Det finns numera också möjlighet att med båt åka upp i Ronnebyån till centrum eller ut till Harön. I Ronneby är Järnavik och Ekenäs knutpunkter för så gott som samtliga skärgårdsleder och därmed viktiga platser för turistnäringen. För att dessa platser ska utvecklas krävs ett ökat serviceutbud för förbättrade faciliteter och kommunikationer. Även skärgårdens öar bör ses som ett besöksmål och tillgängligheten till dessa bör öka genom exempelvis fler bryggor. Hela skärgården bör stärkas, både för fritids- och näringsverksamhet. Sportfiske är populärt och en viktig aktivitet för turistnäringen och ekoturismen. Ronneby kommun är begåvad med några av Blekinges främsta företagare inom området. I många sjöar och vattendrag är det möjligt att lösa fiskekort, bland annat Bräkneån, Listersjön, Sannen och ca tio sjöar norr om Eringsboda. Gäddfiske i havet görs med fördel i Järnaviksbukten och Listerby skärgård. Camping är en övernattningsform som är populär och som det behövs fler av. Fler övernattningsmöjligheter på landsbygderna är önskvärda precis som ett attraktivt utbud av cykelleder eller cykelvägar i natursköna områden. Cykelturismen upplever ett uppsving i hela Europa och drivs av ett ökat intresse för natur, hälsa, upplevelser och välbefinnande. Faktorer som är utmärkande för hela Ronneby kommun. Projekt Ronnebyslingor som är under utveckling har stor potential för att utgöra grundstomme i kommunens arbete med turism- och besöksnäring (läs mer under separat rubrik nedan).

Ronnebyslingor, upplevelser från hav till skog

Ronnebyslingor är en samling upplevelser i Ronneby kommun – färdiga utflyktslingor som är paketerade med berättelser, historia, kultur, design, konst, mat, djurliv, skog och natur. Projektet är finansierat av Ronneby kommun och SydostLeader. Projektets syfte är att utveckla förutsättningar för att bjuda besökare och kommuninnevånare på spännande och intressanta upplevelser och utflykter. Projektet har utvecklats och genomförts i nära samarbete med Ronneby kommunbygderråd. Delaktighet har varit en ledstjärna i arbetet med projektet och samarbetsmodellen har skapat en grund för vidare samarbeten inom andra projekt och insatser.

Ronnebyslingor uppmuntrar besökaren att upptäcka Ronnebytraktens smultronställen, att bli en del av ett spännande folkliv, att uppsöka enskilda badvikar, att hitta sin egen favoritplats och att pussla ihop egna favoritstråk. Tanken är att använda sig av berättelsernas kraft och då framför allt personliga berättelser från de som finns nära. Det är dessa berättelser som bygger kulturen, som lyfter vardagen och ger mening. Därför har varje by tagit fram sina smultronställen. Platser som de vill bjuda in besökare och grannar till, deras plats på jorden, den plats som för dem är naturens och kulturens finrum.

RonnebySlingor invigdes i juni 2021 och tanken är att de ska utvecklas ännu mer under de kommande åren.

Översiktsplan

Ronneby kommuns översiktsplan ska ge stöd i utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen. Planen beskriver hur den byggda miljön ska användas, bevaras och utvecklas. Det gäller till exempel var nya områden för bostäder och verksamheter ska byggas och hur vi bäst planerar för kollektivtrafik, nya vägar och parker. Översiktsplanen handlar också om förhållandet till grannkommunerna och till vår omvärld. Ett exempel där detta är viktigt är hur vi planerar för effektiva och hållbara transporter.

En kommunal översiktsplanering som även omfattar landsbygderna är en självklar och viktig grund för att kommunen ska kunna utnyttja alla sina förutsättningar för utveckling och boende.

I gällande översiktsplan för Ronneby 2035 lyfts värdet av Ronnebys landsbygder genom att planera för livskvalitet i stad och på landsbygd. Framtidsbild för Ronnebys landsbygder år 2035 presenteras;

- Det finns en mångfald av attraktiva boendemiljöer i hela kommunen. De präglas av god service, bra kommunikationer och en blandad bebyggelse.
- Boendemiljön utmärks av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet där alla har tillgång till en rik natur, underbara vatten och en bredd av fritidsaktiviteter.
- Vårt kulturarv värnas om en resurs och kulturlivet är tillgängligt för alla.

Planen och arbetet med att ta fram den finns att läsa i sin helhet på kommunens hemsida, www.ronneby.se.

Grönstrukturplan

Startskottet till Ronneby kommuns Grönstrukturplan var att Ronneby kommunbygderåd önskade en fördjupad översiktsplanering med särskild inriktning på de mindre samhällenas utveckling. Ett omfattande arbete har lagts ner av kommunens planarkitekter i samarbete med professor vid SLU i Alnarp, Roland Gustavsson. Fokus i arbetet var lokal delaktighet, utveckling och dialog. I dialog med landsbygdernas representanter och boende har man formulerat en Grönstrukturplan för hela kommunen, staden och dess landsbygder. Denna omfattande plan utgör nu ett bra underlag för framtida utveckling av landsbygdernas värden och service. I landsbygdsarbetet har vi anledning att återkomma till Grönstrukturplanen mer än en gång. Planen och arbetet med att ta fram den finns att läsa i sin helhet på kommunens hemsida, www.ronneby.se.

Grönstrukturplanen visar på följande riktlinjer;

- Understryk ett brett lokalt engagemang, en väg för fokuserat platsansvar
- Samverka med barn och ungdomar i byggande, planering och förvaltning
- Arbeta för att barnens lek och uppväxtmiljö har många kvalitéer
- Håll kvar unika eller ovanliga hantverkstraditioner och skötselkulturer
- Utomhuspedagogik, naturpedagogik och odling bör få stort utrymme och ges en hög status i samhället. Det finns behov av ständigt förnyad bildning och självupplevd insikt
- Naturen bör finnas som en integrerad del av våra tätorter, i våra bostadsområden och där barnen växer upp
- Natur kan precis som kultur utgöra en kärna i vårt samhällsbygge

Biosfärområde Blekinge Arkipelag

Blekinge Arkipelag är namnet på biosfärområdet som omfattar kusten och skärgården i Karlskrona, Ronneby och Karlshamns kommuner. Uppdraget är att stödja, bevara och utveckla områdets natur, kultur och entreprenörskap. Biosfärområde Blekinge Arkipelag är det första svenska biosfärområdet med fokus på Östersjön. Föreningens ändamål är att verka för hållbar utveckling i Blekinges skärgårds- och kustlandskap.

Ett biosfärområde ska vara så stora till ytan att de kan uppfylla tre grundläggande och ömsesidigt förstärkande funktioner:

- bidra till att bevara den biologiska mångfalden (gener, arter, ekosystem, landskap)
- främja ekonomisk utveckling och en samhällsutveckling som är ekologiskt och socialt hållbar
- stödja genom att underlätta bland annat forskning utbildning och praktik

Läs mer om Biosfärområde Blekinge Arkipelag på www.blekingearkipelag.se

ARK 56

ARK56 är ett nätverk av leder, företag och produkter inom biosfärområdet Blekinge Arkipelag. Huvudmål för ARK56 är att:

- Erbjuder en god infrastruktur och bra tillgänglighet för besökare och Blekingebor
- Företagsnätverk som erbjuder hög service och hållbara produkter med ARK56-känsla och som verkar som ambassadörer för området
- Vara en fantastisk reseanledning och förmedla den unika känsla som Blekinges skärgård utgör

ARK56 består av fyra typer av leder som kan upplevas till fots, med cykel, i kajak eller med båt. Det unika är också att lederna är sammanlänkade och erbjuder möjlighet att byta färdstätt. Inom konceptet finns också bra kartmaterial och en mobilapplikation, ARK56. Denna mobilapplikation kan ses som hjärtat i informationsspridningen av allt som finns att upptäcka runt omkring ARK56.

Projektarbetet med ARK56 avslutades i och med invigningen den 2 juni 2019. Därefter är det nu regionen tillsammans med kommunerna som driver ett fortsatt dynamiskt utvecklingsarbete. Arbetet med att underhålla utvecklade leder, landstigningar och nav ska fortsätta och prioriteras. Ett mål framöver är att än mer med att koppla ihop fler vandringsrunder till längre sammanhängande helheter med slutmålet, en sammanhängande kustnära vandringsled genom Ronneby kommun. Vi bör sträva mot en förbättrad infrastruktur samt en bättre utvecklad struktur för effektiv skötsel och underhåll. Även marknadsföring, kommunikation och samverkan är områden som behövs stärkas och utvecklas framöver. Ansvar för den kommunvisa utvecklingen ligger hos berörda kommunala enheter. Ett stort arbete har gjorts under projektet som totalt kostat 13 miljoner att genomföra. Pengar som till största delen tillförts Blekinge via SydostLeader och Tillväxtverket. Resultatet av projektarbetet är nu kommunernas, länsstyrelsens och Region Blekinges att förvalta och vidareutveckla i nära samverkan, med Region Blekinge som huvudman. I detta samarbete ingår även Blekingeleden. Ronneby kommuns förvaltnings- och utvecklingsarbete bör ingå i ovan nämnda plan för skärgårds- och friluftsutveckling (se kapitel Besöksnäring).

LIS-plan

Ronneby kommun har upprättat ett tematiskt tillägg för den gällande översiktsplanen 2006 med inriktning på landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i Ronneby kommun. Planen syftar till att peka ut områden i strandnära lägen som bör kunna bebyggas om de främjar landsbygdens utveckling. Planen pekar ut sjöar och vattendrag där en lättad i strandskyddet skulle kunna vara möjlig enligt Ronneby kommun.

Kommunens generella mål för bebyggelseutvecklingen är att kommunen ska kunna erbjuda attraktiva boendemiljöer för invånare i hela kommunen. Hela kommunen ska utvecklas och servicen vara god i Ronnebys olika kommundelar.

Vid identifieringen av LIS-områden i kommunen har följande grundkriterier använts:

- Attraktiva naturmiljöer
- Anläggningar för det rörliga friluftslivet
- Närhet till kommunikationer

Ett antal kriterier har också tillämpats för att undanta vissa områden från att utpekas som LIS-områden, t.ex. vattenskyddsområden eller samrådsområden för Försvarsmakten.

Totalt har 28 områden pekats ut som LIS-områden i planen.

Stödformer till landsbygdsutveckling och lantbruksföretag

Myndigheter, kommuner, landsting/regioner, företag samt föreningar och andra organisationer kan söka stöd hos Länsstyrelsen och jordbruksverket för olika typer av investeringar som utvecklar landsbygderna och företagen. Det kan handla om allt från företagsutveckling, kompetensutveckling och rådgivning till investeringar, rekreation, turism och fritid. Mer information finns på respektive organisations hemsidor. En viktig aspekt vid genomförandet av projekt med externa medel är att se till att avsätt resurser och planera för en framtida förvaltning.

Försköningspengar

De så kallade försköningspengarna är ett sätt för Ronneby kommun att varje år satsa medel för investeringar och underhåll för landsbygdsutveckling. Sedan början av 2000-talet har samhällsföreningar och motsvarande kunnat söka försköningsmedel från Ronneby kommun. Genom åren har insatsens goda resultat medverkat till att intresset för medverkan stadigt ökat. Medel har kunnat växlas upp med ideellt arbete samtidigt som bygdekunskapen har kunnat tas tillvara. Många typer av projekt har realiserats och många föreningar har gjort verklighet av gamla och nya drömmar för sin hembygd.

För att genomförda investeringar och försköningar ska underhållas på bästa sätt har det först beslutade investeringsstödet på senare år kompletterats med ett restaurerings- och underhållsstöd.

Det unika och intressanta är den Ronnebymodell som genom åren arbetats fram och som grundlades i Leaderprojektet, *Hjärtats fröjd*. Detta innebär att Ronneby kommunbyggeråd årligen utser representanter till den *Försköningsgrupp* som tillsammans med kommunens Park- och gatuchef fördelar anslagna medel. Samma grupp utvärderar och följer upp insatserna löpande. Genom samhällsföreningarnas engagemang har utmärkta resultat skapats

med många goda exempel på hur man förverkligat sina försköningsidéer och gjort sin ort attraktivare. Läs mer om detta i Ronneby kommunbygderåds skrift, *Försköning*.

Bilagor

Lokalekonomiska analyser 2019

Referenser

Översiktsplan Ronneby 2035

Grönstrukturplan Ronneby kommun, 2018

LIS-planen

Bostadsförsörjningsprogrammet

Digitaliseringsstrategi Ronneby kommun 2020

Lokal Serviceplan Ronneby kommun 2020

Försköning – Medel till förskönande genom nya oblekt, förbättringar och underhåll på landsbygden i Ronneby kommun, Ronneby kommunbygderåd 2019

Regionalt serviceprogram, 2021, Region Blekinge

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS)

Blekinges Mat & Livsmedelsstrategi, Länsstyrelsen 2018

Landsbygdsprogrammet 2014-2020

På väg mot en ny politik för Sveriges landsbygder, Statens offentliga utredningar SOU 2016:26

Kommunen och besöksnäringen, SKL

www.lansstyrelsen.se

www.jordbruksverket.se

www.naturvardsverket.se

www.blekingearkipelag.se

Josefina Syssner, Mindre många, ISBN 978-91-88369-14-7, Att äga framtiden, ISBN 9789176854204

Charlotta Mellander, <https://vertikals.se/charlotta/bloggare/charlotta/>

Blekinge regionala utvecklingsplan